

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Strateški položaj Češkoslovaške

Sudetska kriza se razpleta v znane-
nju čedalje bolj naraščajoče napetosti.
Bojazen glede češkoslovaške samostoj-
nosti in neodvisnosti ter zavest, da bi
morebitni konflikt izrazil novo evrop-
sko vojno, sta prav v zadnjem času po-
večala zanimanje za strateški položaj
češkoslovaške republike in s tem v
zvezi za pogodbe, v katerih so češko-
slovaške zaveznice prevzele jamstvo
proti morebitnim nepričakovanim in
neizvzanim napadom od zunaj.

Dokler položaj še ni bil tako napet
kakor je danes, se je o mednarodnih
obveznostih nasproti Češkoslovaški raz-
pravljalo z različnih vidikov, pri čem-
er so se tu in tam čuli tudi Pragi ne-
prijazni glasovi. Zlasti francoski jurist
Barthélemy se je nekaj časa trudil z
dokazovanjem o praktični nepomemb-
nosti pogodb, ki jih je Francija podpi-
sala s Češkoslovaško leta 1924 in 1925.
Kolikor bolj pa se je glede na razvoj
dogodkov v srednji Evropi kazala ver-
jetnost resnih komplikacij, toliko bolj
je začela prevladovati realističnejša
presoja položaja, ki je vedno bolj upo-
števala strateški pomen češkoslovaške
zaveznice za razvoj nadaljnjih dogo-
dov v podunavskem bazenu.

Kakor bi bilo naivno misliti, da so
nekateri države sklenile s Češkoslova-
ško pakt o medsebojni pomoči zgled iz
čustvenih nagibov, bi bila tudi sedaj,
ko so češkoslovaške zaveznice že po-
dvele konkretne korake za morebitno
izvedbo svojih prevzetih obveznosti,
enako naivna misel, da so to storile sa-
mo iz sentimentalne naklonjenosti do
Češkoslovaške, ne pa zaradi upošteva-
nja strateškega pomena, ki ga ima ob-
stoj neodvisne češkoslovaške republi-
ke zanje, za njihovo lastno varnost in
lastno bodočnost.

V strateškem položaju, ki ga zavze-
ma Češkoslovaška v osrčju Evrope,
moramo iskati razlago ne le za sedanje
zanimanje nekaterih držav, zlasti obeh
zaradnih vesilov, za usodo Češkoslova-
ške, temveč v odločilni meri tudi za
celotni razvoj evropske politike v za-
dnjih letih, v kolikor je njeno smer
odločil tako zvani nemški problem. V
neposredno zvezo s tem razvojem pa
moramo postaviti predvsem tri med-
narodne pogodbe, od katerih sta bili
dve sklenjeni med ČSR in Francijo,
tretja pa (16. maja 1935) med ČSR in
Rusijo. Okoli teh pogodb so se v glav-
nem sukali vsi novejši diplomatski bo-
ji v Evropi in prav nič ne pretirava-
mo, ako rečemo, da je bilo njih izho-
dišče v prvi vrsti spoznanje o strate-
škem pomenu Češkoslovaške.

Že Bismarck je označil Češko kot
»od Boga zgrajeno trdnjavo v osrčju
Evrope«. To misel je v svojem temelji-
tem prikazu o evropskem položaju Če-
škoslovaške podkrepil z novimi, mo-
dernimi argumenti znani angleški pu-
blicitist Seton Watson. Ko je o tem pro-
blemu že pred dvema letoma napisal
informativno studijo za Angleže, Wat-
son pravi, da vsa zgodovina Češke od
Karla IV. in Jana Husa dalje potrjuje
njeno izredno strateško izpostavljenost
»na prelomu med zapadom in vzhod-
dom, med Nemci in Slovani«. Politič-
na geografija pa dokazuje, pravi Wat-
son, da zavzema Češka v svoji novi po-
vojni obliki kot samostojna in neod-
visna Češkoslovaška »s Karpatsko Ru-
sijo kot nekakšnim repom na že itak
dolgem telesu s podobno zmaja« močno
izpostavljen položaj in je z več vidi-
kov »temeljni kamen vse povelje zgra-
dbee.

Znani češkoslovaški vojaški strokov-
njak polkovnik Moravec, ki je doslej
podal najglobljo analizo strateškega
položaja republike ob Vltavi, je že
pred leti zapisal, da odgovarja Češko-
slovaška po svoji sedanjosti podobno
»prastari strateškemu zahtevam poduna-
vske prostorne razdelitve«. V svoji zna-
ni knjigi »Strateška vrednost Češko-
slovaške za zapadno Evropo« opozarja
Moravec na splošni strateški pomen
srednjega Dunava med Innom in Po-
ljem. Kdor je bil gospodar tega dela
evropskega veleloka in prostora okoli
njega, je bil navadno tudi gospodar
vse srednje Evrope. Središče tega pasu
pa tvori moravski prostor, ki je bil od
nekad pomembno križišče potov od
zapada in jugozapada proti vzhodu in
severovzhodu.

Ko je Nemčija sredi preteklega sto-
letja začela svojo politiko ekspanzije
na tako zvani »evrazijski osi« Berlin-
Bagdad, je z izjemo Srbije postopoma
pridobila vse države ob tej osi za svoj
blok, tako tudi bivšo Avstro-Ogrsko.
Med vojno so Nemci osvojili ves evrop-
ski del evrazijske osi, ki meri v značilni
črti okoli 1750 km. Izid svetovne vojne
je nadaljnje račune prekinjal in nastal
je povsem nov položaj. Od naznačene
skupne dolžine evrazijske osi je bilo
leta 1937, v nemški posesti le 470 km,
torej približno 900 km manj kakor leta

Danes se sestane Chamberlain in Hitler

Angleški ministrski predsednik bo prišel v Nemčijo z letalom in obiskal kancelarja Hitlerja v Berchtesgaden — Sestanek je bil domnjen v sporazumu s predsednikom francoske vlade

London, 14. sept. h. Ministrski
predsednik Chamberlain je po posre-
dovanju angleškega poslanika v Berli-
nu sira Neuvilla Hendersona naslovil
na nemškega kancelarja poslanico, v
kateri mu predlaga nujni sestanek v
svrhu razgovora o mednarodnem polo-
žaju. Chamberlain je prosil za nujno
sporočilo, kje in kdaj bi se mogla se-
stati. Kancelar Hitler je takoj brzjav-
no odgovoril, da najskrajnejše pozdrav-
lja ta sestanek in prosi, naj bi Cham-
berlain že jutri prišel v Nemčijo.

Ministrski predsednik Chamberlain
bo jutri zjutraj ob 8.30 s posebnim le-
talom odpotoval iz Londona v Nemčijo.
Spremljala ga bosta sir Horace Wilson,
gospodarski svetovalec angleške vlade, in
William Strong, vodja srednjeevropskega
oddelka angleškega zunanjega minist-
stva. Chamberlain bo prispel ob 13. v
Monakovo, odkoder se bo takoj podal v
Berchtesgaden, kjer se bo sestal s Hit-
lerjem.

Kakor se doznava, namerava Cham-
berlain predlagati sklicanje konference
treh vesilov, namreč Anglije, Nemčije
in Francije, na kateri naj bi razprav-
ljali o celokupnem mednarodnem polo-
žaju.

Nemški kemunike

Berlin, 14. sept. h. Najvažnejši dogodek
današnjega dne je dogovor o sestanku med
angleškim min. predsednikom Chamber-
lainom in kancelarjem Hitlerjem. DNB
je o tem izdal ob 22. naslednje uradno
poročilo:

Angleški ministrski predsednik Cham-
berlain je postal danes s posredovanjem
angleškega poslanika v Berlinu kancelarju
Hitlerju naslednje sporočilo:

»Glede na vedno bolj kritični položaj

predlagam osebni razgovor in sem takoj
pripravljen priti k vam, da poskusiva najti
pot za mirno rešitev. Prišel bi z letalom in
sem že jutri pripravljen za pot. Prosim vas,
da mi sporočite čas, kdaj me lahko sprej-
mete, in kraj, kjer naj bi bil ta sestanek.
Za čim hitrejši odgovor vam bom zelo hva-
ležen — Neuville Chamberlain«.

Kancelar Hitler je na to brzjavko odgo-
voril da se zelo rad sestane z angleškim
ministrskim predsednikom 15. t. m. Kancel-
lar Hitler bo jutri popoldne pričakoval
Chamberlaina na Obersalzburgu.

Angleško uradno poročilo

London, 14. sept. h. Uradno poročajo:
Ministrski predsednik Chamberlain potuje
jutri dopoldne z letalom v Nemčijo na se-
stank z nemškim kancelarjem Hitlerjem.
Odpotoval bo zjutraj ob 8.30. Spremljala ga
bosta gospodarski svetovalec angleške
vlade sir Horace Wilson in načelnik sred-
njeevropskega oddelka zunanjega minist-
stva William Strong.

Daladierova izjava

Pariz, 14. sept. h. O potovanju angle-
škega ministrskega predsednika Cham-
berlaina na sestanek s kancelarjem Hitlerjem
je dal nocoj ministrski predsednik Daladier
agenciji Havas naslednjo izjavo:

»Včeraj pozno popoldne sem spričo nagle-
ga razvoja dogodkov v Češkoslovaški in
spričo prekinitve pogajanj med sudetsko
stranko in praško vlado prevzel iniciativo
ter v osebnem in direktnem stiku z angle-
škim ministrskim predsednikom Cham-
berlainom proučil možnost izrednega postopka,
ki bi omogočil skupno z Nemčijo poiskati
pot za mirno rešitev diferenc. Izredno me
veseli, da sem v tem pogledu našel pri
ministrskem predsedniku Chamberlainu na
popolno razumevanje. Njegova pot v Ber-
chtesgaden bo usodne važnosti za ves na-
daljni mednarodni razvoj v Evropi.«

Položaj še vedno skrajno resen

Včeraj sta bila dva nova huda incidenta — Seje skoro
vseh evropskih vlad — Vojaški varnostni ukrepi se
nadaljujejo

Praga, 14. sept. h. Dočim je še opolnoči
kazalo, da se niso porušeni vsi mostovi med
sudetsko-nemško stranko in vlado, so na-
daljnji dogodki dokazali, da bo skoro ne-
mogoče obnoviti stike. Henlein je davi po
posebnem kurirju sporočil ministrskemu
predsedniku dr. Hodžu, da prekineja vsa po-
gajanja z vlado ter da je tudi razrešil de-
legacijo sudetsko-nemške stranke, ki ji je
bila poverjena naloga, da se pogaja z vlado.
Istočasno je Henlein odredil likvidacijo
strankinega glavnega stana v tako zvani
»Rjavi hiši« v Pragi. Tudi glavni organ su-
detsko-nemške stranke v Pragi, dnevnik
»Die Zeit« in tednik »Rundschau« sta pre-
nehala izhajati. Obenem je prenehala tudi
novinska agencija »Sudeten-Deutsche Pres-
sebrief« , ki je bila namenjena za infor-
miranje inozemskih novinarjev. Vse arhive so
s tovornimi avtomobili že ponoči odpelja-
li v Čeh, kamor so se danes preselili tudi
vsi nameščenci teh ustanov.

Novi incidenti

Po objavi obrednega stanja, ki je sedaj
razširjeno na 11 okrajev v zapadni Češki
in južni Češki, je zavladal po vsej republi-
ki popoln red in mir. To smatramo za do-
kaz, da zadnji nemiri niso bili nikake spon-
tane manifestacije, marveč sistematično
organizirani nemiri. Še danes dopoldne, ko
je že v veljavi obredno stanje, je bil izvan
nov in dosejaj najhujši incident. Dopoldne
okrog 10. je vdrla preko meje z nemškega
ozemlja tako zvana sudetsko-nemška legija
v Kraslice, mesto, ki leži tik ob meji. Na-
padalci so se polastili oblasti in proglasili
spojitev tega kraja z Nemčijo. Ker orožni-
štvo samo ni moglo vzpostaviti reda, je bila
pozvana na pomoč vojska, ki je cernirala
ves kraj.

Enako hudi incident je nastal danes v
Habersbirku, zapadno od Falknova. Tudi

1914. in celih 1350 km manj kakor leta
1918. Z avstrijsko priključitvijo pa si je
Nemčija strateško mnogo opomogla.

Češkoslovaška kontrolira danes 480
km evrazijske osi ob njenem boku, Ma-
džarska 200 in Rumunija 600 km. Iz
tega je razvidno, kako velikega pomena
so vse te države za današnjo Nemčijo.
Gospodar evrazijske osi pa more postati
samo država, ki si zagotovi na tej črti
pomoč z boka, kar seveda še bolj izpo-
stavlja Češkoslovaško.

Tako se za vse te države kaže v glob-
liem pregledu izredni strateški pomen
Češkoslovaške. Preobrat v srednji Ev-
ropi pa bi bil usoden tudi za Anglijo,
kajti gospodar evrazijske osi bi postal
obenem gospodar prostora med petimi
morji na bližnjem vzhodu, kar bi po-
menilo nevarno ločitev Afrike od Evro-
pe ter Evrope in Afrike od azijske

celine. Gospodar evrazijske osi bi ob-
nem z rumunskimi ležišči nafte dobil v
svoje roke tudi velika ležišča te suro-
vine v naznačenem prostoru bližnjega
vzhoda, kar bi bilo spričo današnje
vloge letalstva ogromnega pomena. Ta-
ko je torej Češkoslovaška z obvladova-
njem okoli 500 km evrazijske osi, kakor
dalje piše Seton-Watson, »predstraža
rumunske petrolejske baze in velikih
ležišč nafte na bližnjem vzhodu«. Iz
tega pa sledi, da mora Anglija orga-
nizirati uspešno obrambo mosulskega
bazena ter zveze z Afriko in južno Azi-
jo »že na grebenih Sudetov in Karpa-
tov«, v kar jo med drugim sili zlasti
poznovanje današnjih zahtev zračne
strategije.

Tc je v glavnem smisel izvajanj Se-
tona Watsona in polkovnika Moravca.

češke ljudske stranke je podal poročilo
msgr. Šramek. Izvršni odbor je njegovo
poročilo soglasno odobril in sprejel reso-
lucijo, v kateri se izreka za najodločnejšo
obrambo suverenosti, integritete in eno-
tosti države.

Sudetski komunike

Praga, 14. sept. AA. (Havas). Central-
ni odbor stranke sudetskih Nemcev, ki je
premeslil svoj sedež v Čeh, je izdal davi
komunike, ki pravi:

Centralni odbor sudetsko-nemške stran-
ke je danes dobil tole poročilo iz Habr-
špikna pri Falknovem: Zaradi komuni-
stičnega izživljanja prebivalstva, ki simpa-
tizira z rasisti, je prišlo v Habršpiknu do
spopada med obema taboroma. Orožništvo
je najprej poseglo vmes, nato pa se je
umaknilo v svoje poslopje, ne da bi po-
seglo po orožju. Množica je spremljala
orožništvo vse do njegovih poslopj. Tedaj
je počil strel iz orožniškega poslopja, kma-
lu za njim pa še drugi. Nato je množica
z naskokom zavzela orožniško postajo.
Orožniki so se skušali rešiti z begom, a
so jih pobili.

Pozivi listov

Praga, 14. sept. h. Vsi češki listi objav-
lja po pozve prebivalstvu, naj ostane mirno in
naj ne naseda alarmantnim vestem, ki jih
zlomarno širijo gotovi elementi, da bi
razburjali prebivalstvo. Tudi po radiu so
oblasti svarile pred širjenjem takih vesti
in pozvale prebivalstvo, naj razširjevalce
alarmantnih vesti prijavi oblastvom.

Gwatkin pri Henleinu

Komunikeja Runcimanove misije in Henleinove stranke

Praga, 14. sept. h. Misija lorda Runci-
mana je izdala danes naslednje poročilo:

Člani misije lorda Runcimana so imeli
danes dopoldne ob 11.45 v Ašu sestanek s
Konradom Henleinom, ki jih je obvestil,
da delegacija stranke, ki je bila po-
oblaščenca za pogajanja z vlado, ne obstoja
več. Razgovoru sta prisostvovala tudi po-
slanca Frank in Künzl, misijo lorda Run-
cimana pa so zastopali Gwatkin, Peters in
Henderson.

Praga, 14. sept. h. Vodstvo sudetsko-
nemške stranke je izdalo danes poročilo
o sestanku Henleina s člani Runcimanove
misije. Poročilo navaja med drugim:

Snoči ob 18.30 je prispel Ashton Gwat-
kin v Aš ter izrazil željo, da bi se sestal
s Henleinom. Sprejeli so ga poslanci Künzl
Zerner in Braun, ki pa so mu sporočili,
da je Henlein na potu v Čeh, kjer bi se
mogla sestati. Ashton Gwatkin je ob 2.10
zjutraj prispel v Čeh, kjer pa ga je spre-
jel poslanec Frank, ki mu je obrazložil,
zakaj je sudetsko-nemška stranka preki-
nila pogajanja s praško vlado. Pri tem je
podrta, da pade vsa odgovornost za pre-
kinitev pogajanj na češkoslovaško vlado.
Danes ob 11.45 se je Gwatkin sestal s
Henleinom, ki je v razgovoru najprej po-
dal pregled položaja in naglasil, da število
ranjenih in mrtvih stalno narašča. Opo-
zoril je na brutalne ukrepe, ki so bili iz-

dani proti sudetskim Nemcem. Pojasnil je
tudi, da so pogajanja s češkoslovaško vlado
prekinjena in da po teh dogodkih tudi
ni več nikake osnove za nadaljnja poga-
janja. Za incidente smatra Henlein za od-
govorno češkoslovaško vlado. Na ponovno
vprašanje je Henlein izjavil, da brez ure-
ničenja postavljenih zahtev sudetsko-nem-
ške stranke nadaljevanje pogajanj ni mo-
gote, a tudi v tem primeru karlovarske
točke niso več dovoljne za osnove poga-
janj. Sudetsko-nemška stranka vztraja se-
daj na zahtevi po priznanju pravice samo-
odločbe. Henlein se je zahvalil Runcimanu
za njegove napore, za rešitev narodnost-
nega problema in ga ponovno opozoril na
krivdo češkoslovaške vlade, ki je njegova
prizadevanja preprečila.

Nova lastovka?

Praga, 14. sept. h. Popoldne se je izve-
dalo, da je sudetsko-nemški poslanec
Kundt eden izmed najožjih sodrušnikov
Henleina, odpotoval iz Aša v Prago v
namenu, da se sestane z ministrskim
predsednikom dr. Hodžom in razpravlja z njim
o možnosti izhoda iz nastalega položaja. Do
ure ko to poročamo, pa do tega sestanka
še ni prišlo. Vest o prihodu Kundta je
vzbudila v politični javnosti veliko pozor-
nost, ker bi bilo to prvič, da bi prišla po-
buda s sudetsko-nemške strani.

Henleinov apel na Pariz in London

Izjava angleškemu tisku — Anglija in Francija naj sami
rešita sudetsko vprašanje

London, 14. sept. h. »United Press« ob-
javlja izjavo, ki jo je dal njenemu dopis-
niku Konrad Henleinu. V tej izjavi nagla-
ša vodja sudetskih Nemcev, da je sedaj
edina rešitev v tem, da sestavi Francija
in Anglija načrt za rešitev narodnostnega
problema v Češkoslovaški in da ob so-
delovanju lorda Runcimana pridobita če-
škoslovaško vlado za ta načrt. Vsi načrti,
ki jih je dosejaj sestavila češkoslovaška
vlada so imeli zgolj namen izzvati v ino-
zemstvu vtis, da se res poskuša nekaj
storiti. Le tedaj, če bosta dali Francija in
Anglija češkoslovaški vladi jasno razume-
ti, da se ne bosta borili za Češkoslovaško,
in samo tedaj, če bo Češkoslovaška pra-
vično rešila narodnostni problem, se la-
hko odvrne nevarnost vojne. Če pride do
katastrofe, bosta odgovorni za njo Fran-
cija in Anglija, ki puščata Češkoslovaški
pričepkanje, da se bosta borili za njo, naj
se zgodi karkoli. Češkoslovaška vlada go-
tovo ne bi vztrajala na svojem stališču,
če bi vedela, da ne sme računati na voja-
ško podporo Anglije in Francije.

Položaj v berlinski luči

Berlin, 14. sept. h. V berlinskih krogih
gledajo na razvoj sudetsko-nemškega pro-
blema tako, kakor so že več mesecev na-
povedovali. Nemški vojaški ukrepi prihajajo
sedaj do prave veljave. V berlinskih kro-
gih so bili prepričani, da bo praška vlada
zaradi stalnega popuščanja in vedno ro-
vih koncesij sudetskim Nemcem nalete-
la na odpor v lastnih vrstah ter da bo la-
ta način prišlo do vladne krize. Če bi pri-
šli potem v Pragi na krmilo zmernejši
elementi, bi se dal po sodbi berlinskih
krogov sudetsko-nemški problem urediti

slučno, kakor je bil urejen problem Irske,
kar bi imelo za posledico tudi popolno
spremembo češkoslovaške notranje in zu-
nanje politike. Pri tem bi igrali sudetski
Nemci v odnošajih z Nemčijo in Češkoslo-
vaško slično vlogo, kakor jo igra Ulster
med Anglijo in Irsko. Če pa bi prišli v
Pragi na krmilo ekstremni elementi, ali
celo vojaška diktatura, potem bi prišlo do
velikih incidentov. Na vsak način pa za-
gotovljajo v Berlinu, da zapadne vesile
ne bodo imele poviha intervenirati v pri-
log Prage. Značilno je, da v Berlinu sedaj
tudi plebiscita ne smatrajo več za primer-
no rešitev sudetsko-nemškega problema.
Plebiscit bi bil na mestu samo tedaj, če
bi se sudetskim Nemcem poprej priznala
pravica samoodločbe, in bi s moral tak
plebiscit izvesti na enak način, kakor je
bil izvršen v Avstriji. »Berliner Nachtaus-
gabe« piše, da se je razmerje med Če-
slovaški in sudetskimi Nemci že tako za-
ostrišlo, da ne more biti več govora o skup-
nem življenju v skupni državi.

Nemški manevri

Berlin, 14. septembra. AA. (DNB). Le-
tošnjih manevrov prve armade na Vzhod-
nem Prusku, ki bodo trajali od 13. do
18. septembra, se bodo udeležili tudi tuji
vojni atašeji, ki so akreditirani v Berlinu.
Vse skupaj je to 36 oficirjev. Vojaški ata-
šeji se bodo udeležili vaj 11. in 21. divizije.
Tuji vojaški atašeji, ki so prispeili v to-
rek v Königsberg, da prisostvujejo leto-
šnjim jenskim manevrom na Vzhodnem
Prusku, so odšli danes v Tannenberg,
kjer so na spomenik maršala Hindenburga
položili venec.

Skupna izjava Amerike, Anglije in Francije?

Neprestana posvetovanja angleške vlade — Povratek kralja v London — Priprave angleške vojske

London, 14. sept. h. Angleška vlada je imela danes izredno sejo ministrskega sveta, ki so se je udeležili vsi ministri iz izjemo ministra za dominione Stanleya, ki se mudi v Kanadi. Takoj po seji vlade, ki je trajala 2 in pol ure, je imel Chamberlain sestanek z ameriškim poslanikom Kenedyjem, katerega je informiral o stališče angleške vlade.

V vladnih krogih zatrjujejo, da proučujejo sedaj med Parizom, Londonom in Washingtonom možnost skupne izjave, v kateri bi vse tri veleposlaništva svoje stališče do splošnega mednarodnega položaja. To naj bi se zgodilo na ta način, da bi Anglija in Francija izdali skupno izjavo, kateri bi se nato priključile tudi Združene države.

Na seji vlade so podrobno proučili položaj v Srednji Evropi in razpravljali o vseh potrebnih ukrepih, ki naj bi jih izdali skupno angleška in francoska vlada v cilju, da se omili napetost med Češkoslovaško in Nemčijo in da se izboljša položaj na Češkoslovaškem. V sporazumu z vladami dominionov in s francosko vlado sklepala angleška vlada o važnih obrambnih ukrepih v skladu z obrambno zvezo Anglije in Francije. Med sejo ministrskega sveta je prispelo poročilo, da se je angleški kralj spričo napetega mednarodnega položaja odločil, da se nemudoma vrne iz Balmorala na Škotskem v London, da bi mogel skupno s člani vlade proučiti situacijo.

Posvetovanja vodilnih generalov

Vest, da so člani francoskega generalnega štaba že prispeli v London, je bila danes dopolnena od francoskega poslanika sicer demantirana, kljub temu pa se iz krogov, ki so zelo blizu Witthellu, zatrjuje, da je prispel danes v London francoski generalissimo Gamelin, dočim je že pred njim prispel z letalom general Weygand. Vsa ta posvetovanja se razvijajo v atmosferi, ki jasno kaže, da angleška vlada zelo resno presoja položaj.

Informacije o položaju v ČSR

Informator vlade je popoldne sporočil novinarjem, da je vlada dobila poročila svojih nepristranskih opazovalcev na Češkoslovaškem, ki so proučili podrobno vse važnejše incidente zadnjih dni. Ta poročila se popolnoma skladajo z uradnimi poročili češkoslovaške vlade. Iz njih se vidi, da s češkoslovaške strani ni bil dan za nje prav nikak povod. Angleška vlada zaradi tega popolnoma odobrava vse ukrepe, ki jih je izdala Češkoslovaška, da zagotovi red in mir v državi. V enakem smislu pišejo tudi vsi angleški listi, ki obsojajo tako zlonamerno

merno izzivanje nemirov in stopnjevanje mednarodne napetosti.

Napoved nove angleške izjave

Sklepi današnje seje ministrskega sveta so za enkrat še strogo tajni. Zvečer se je zatrjevalo, da bo še noč v poznih večernih urah objavljena nova zelo važna izjava angleške vlade o njenem stališču. V nasprotnem primeru bo informator zunanjega ministrstva dal novinarjem informacije o vseh važnejših sklepih vlade. V Berlinu razširjene vesti, da so angleški konzuli v Nemčiji že pozvali angleške državljanke, naj čim prej zapustijo Nemčijo, so bile v Berlinu s strani angleškega poslaštva demantirane.

Soglasje Avstralije

London, 14. sept. h. Avstralska vlada je danes uradno obvestila angleško vlado, da bo z vsi mi sredstvi podpirala vsako njeno akcijo, ki jo bo smatrala angleška vlada za potrebno glede na sedanji mednarodni položaj.

Posvet z opozicijo

London, 14. septembra AA. Predsednik vlade Chamberlain bo drevi sprejel voditelja opozicije Attleja in Sinclaira. Za jutri popoldne je sklicana seja izvršnega odbora delavske stranke. Na seji bodo razpravljali o mednarodnem položaju.

Rusija za enoten nastop vesil

Moskva, 14. sept. o. »Journal de Moscou«, organ komisarijata za zunanje zadeve, zastopa mnenje, da morajo Anglija, Francija, USA in Rusija pričeti akcijo za rešitev miru. Rusija se bo držala svojih mednarodnih obveznosti. Še je čas, častiti prijatelji, in preprečiti evropsko katastrofo. Jutri bo morda že prepozno.

Povratek kralja Jurija v London

London, 14. sept. o. »Daily Mail« poroča, da je imel ministrski predsednik Chamberlain daljše telefonske razgovore z Daladierom. Razgovori so se, kakor zatrjujejo dobro poučeni krogi, nanašali na sestanek šefov generalnih štabov obeh vesil. Na njem bodo pripravljali vsi ukrepi za popolno mobilizacijo pomorskih vojnih sil obeh držav. Že danes popoldne so zastopniki francoskega generalnega štaba prispeli v London in se takoj sestali z angleškimi generalstabsnimi oficirji. Kralj Jurij se jutri zjutraj vrne v London.

Francoske informacije o ruskih pripravah

Pariz, 14. septembra. b. »Temps« objavlja iz Moskve naslednje poročilo o ruskih vojaških pripravah na zapadni meji:

Po dosedanjih informacijah se lahko ugotovi, da so bile v zadnjem času izvedene velike vojaške priprave za vsak primer na ruski zapadni meji. Vojaški krogi so tej meji posvetili pozornost že takoj po avstrijski priključitvi k tretjemu rajhu. Že tedaj sta bila kijevsko in belorusko vojaško okrožje brez posebnega zunanje hrupa spremenjena v tako zvani »posebni vojaški okrožji«, kakor ju je lepega dne označil organ sovjetske armade »Krasnaja zvezda«. Ta preureditev obeh okrožij spominja na avtonomijo sovjetske daljnovezhodne vojske, čeprav verjetno ni tako obsejna. Vsekakor pa se sme domnevati, da je bila reorganizacija izvedena z namenom, da se četam v teh okrožjih omogoči hitrejši poseg v nepredvideni razvoj.

Takoj po »anšlusu« je bilo opaziti tudi

Japonska z Nemčijo

Tokio, 14. septembra. AA. (Reuter) Zastopnik zunanega ministra je izjavil sledeče:

Japonska je danes bolj ko kdaj prej pripravljena združiti svoje sile z Nemčijo in Italijo v borbi proti boljševizmu, po dohodbah protikomunistične pogodbe. Zastopnik zunanega ministra je izjavil, da je kominterna s svojimi intrigami izzvala večino težav v sodetskem vprašanju.

Francija pristopila k solunskemu sporazumu

Sofija, 14. sept. AA. (Havas) Francoski poslanik v Sofiji je izročil večerj predsedniku ministrskega sveta odgovor francoske vlade na sporočilo o solunskem sporazumu, sklenjenem 31. julija letos. Vlada francoske republike izjavlja, da se tudi ona odpoveduje vojaški klavzuli neuiliške pogodbe.

Sudetska glasila prenehala izhajati

Praga, 14. sept. b. Glavni organ sudetskonemške stranke »Die Zeit« je objavil na prvi strani z velikimi črkami naslednje obvestilo: »Zaradi novih, poostrenih cenzurnih predpisov, ki onemogočajo poročanje o notranjem položaju, bomo začasno ustavili nadaljnje izhajanje lista in bo daljalec oledel poročila naš radioc. Enako ostvelilo sta objavila tudi ostala dva oficijozna organa stranke, »Rundschau« in »Sudetendeutsche Pressebriefe«.

Demokratični Nemci za ČSR

Praga, 14. sept. v. Odposlanci nemških demokratiških strank so se danes javili pri praškem primatorju dr. Zenklu ter so mu izročili izjavo, da so demokratični Nemci odločili skupaj s Čehoslovaki braniti neokrnjenost in neodvisnost češkoslovaške republike ter so se stali praškemu županu na razpolago za vsako službo v tem smislu.

Proslave ob obletnici Masarykove smrti

Zaradi napetega položaja so odpadle zunanje svečanosti

Masarykove spominske svečanosti v Beogradu

Beograd, 14. sept. p. V Beogradu sta bili danes dve komemorativni svečanosti v spomin na pokojnega češkoslovaškega prezidenta T. G. Masaryka. Prva svečanost je bila v savezu SKJ. Sejo je vodil tretji savezni podpredsednik dr. Gavrančić. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Dragič je imel spominski govor, inž. Radulović pa je nato govoril še o velikem pomenu 15. septembra 1918., ko se je prebila solunska fronta. Slično komemorativno svečanost so imele češkoslovaške ustanove in organizacije v Beogradu, s katerimi so sodelovale tudi edinece Jugoslovensko-češkoslovaških lig. K tej svečanosti so se zbrali vsi beograjski Čehoslovaki in mnogo predstavnikov beograjskega javnega življenja.

Proslava v Zagrebu

Zagreb, 14. sept. o. Meddruštveni odbor sokoških društev v Zagrebu je priredil snoči svečano komemoracijo za prezidentom Masarykom ter proslavo v spomin na proboj solunske fronte. Spominski svečanosti so prisostvovali številni zastopniki oblasti, med njimi češkoslovaški generalni konzul dr. Resl, generali Lazarevič, Antić in Arandjelović ter zastopniki vseh nacionalnih udruženj. Komemorativna sokoška seja je bila prirejena v okviru zagrebskih sokoških proslav 20. obletnice Jugoslavije.

Prizadevanja za vladno „nacionalne unije“

Akcija francoskega ministrskega predsednika Daladiera

Pariz, 14. septembra. b. V poučenih krogih v radikalni stranki ne taje, da se ministrski predsednik Daladier trenutno zelo trudi, da bi pridobil voditelje vseh glavnih francoskih strank za sestavo močne koalicijske vlade »nacionalne unije«. V ta namen je imel doslej že nekaj konkretnih razgovorov s posebnimi voditelji, tako z bivšim ministrskim predsednikom Flandinom, socialističnim prvkom Leonom Blumom, komunističnim poslancem Cachinom, bivšim mornarskim ministrom Pierom Cotom ter predsednikom poslanske zbornice Herriotom.

V zvezi s temi napori ministrskega predsednika je zbudil v političnih krogih veliko pozornost Herriotov nedeljski govor v Brie-Comte-Robertu, v katerem se je z vsilo svoje znane zgornosti zavzel za »moralno enotnost vseh Francozov«.

Kakor se doznava iz poučenega vira, so dosedanja Daladierova prizadevanja za sestavo močnega kabineta nacionalne unije naletela pri političnih voditeljih na zelo ugoden odziv in se zdijo, da so zelo napredovala. Izven dvoma je, da so poslednji dogodki vidno pospešili tendenco zbiranja vseh francoskih sil, ki se vselej pokaže, kadar je nevarnost blizu. Keliko je v tem pogledu francosko javno mnenje že preusmerjeno, najbolje dokazuje soglasnost presoje sedanjega mednarodnega položaja in še posebej položaja Francije v komentarjih vseh listov brez razlike političnega prepričanja.

Francoski vojaški ukrepi

Pariz, 14. sept. o. O francoskih vojaških ukrepih so se danes izvedele še nekatere nove podrobnosti. Vsi višji vojaški uradniki so že prejeli novi vojni razpored. V vojaških skladiščih v naglici pripravljajo obleko, obutev in ostalo opremo za primer mobilizacije. Vodovodi, telefon, plinarne in električne centrale preidejo v primeru mobilizacije takoj pod vojaško upravo. Mnogo skrbi povzročajo vojaškim oblastem tuje, ki jih je v Franciji še zmerom skoraj za 3 milijone. Neki krogi so stavili predlog, da bi se tudi tuje mobilizirali a ne poslali na fronte, nego se uporabili za tehnična dela v zaledju. Ravnanje javne varnosti je stalno v zvezi z obmejnimi stražami.

Švicarsko zlato na varnem

London, 14. sept. h. »Daily Herald« poroča, da so danes prepeljali skoro vse zaloge zlata švicarske narodne banke v neko staro trdnjavo v podzemskih prostorih, ki so po mnenju strokovnjakov zgrajeni tako, da jih ne more doseči nobena bomba. Tudi največja curiška banka je danes svoje zaloge denarja in vrednostnih papirjev spravila na varno v posebne za to zgrajene prostore v Zenevi.

Obrambna navodila Parižanom

Pariz, 14. septembra. v. Danes popoldne so bili nalepljeni po vseh pariških ulicah veliki lepaki, v katerih sporoča prefektura prebivalstvu, kako naj se zadrži v slučaju letalskega napada. V zvezi s tem so dobili vsi hišni posestniki in vratarji v Parizu še posebna tiskana navodila, kako naj se obnašajo stanovalci v njihovih hišah v slučaju letalskega napada. Hiše, ki nimajo proti bombnim napadom sigurnih kleti, so dobile še posebna navodila, kam naj se zatečejo stanovalci v slučaju letalskega napada.

Navodila za pasivno obrambo prebivalstva proti letalskim napadom so bila prečitana zvečer tudi na vseh francoskih radijskih postajah. Obenem je sporočilo vodstvo protiletalske obrambe za Pariz vsem lastnikom hiš, da morajo do zjutraj odstraniti s svojih podstrešij ves gorljiv material, kakor staro pohištvo, papir, obleko itd.

Diplomatski posveti

Pariz, 14. sept. h. Tudi v Parizu se nadaljujejo skoro permanentna diplomatska posvetoovanja. Zunanji minister Bonnet je imel danes ponovno daljše razgovore z angleškim poslanikom Phippsom in ameriškim poslanikom Bullittom. Ministrski predsednik Daladier je imel dopolne razgovore s finančnim ministrom Marchen-

Veliko angleško posojilo Bolgariji

London, 14. sept. o. Angleško posojilo Bolgariji v znesku 6 milijonov funtov (1,5 milijarde dinarjev) je bilo perfektno ob priliki obiska bolgarskega kralja Borisa v Londonu. Bolgarija dobi za 3 milijone funtov vojni potrebščini in kmetijskih strojev, ostale tri milijone pa v gotovini. Tukajšnji politični krogi pripisujejo temu posojilu tudi precejšen politični pomen.

Kralj Boris se vrača v Bolgarijo

London, 14. sept. AA. (Havas). Bolgarski kralj in kraljica sta s spremstvom zapustila kraljevski dvorec Balmoral, kjer sta bila gosta angleške vladarske dvojice. V kratkem se vrne v Bolgarijo.

Diplomati pri predsedniku vlade

Beograd, 14. septembra. AA. Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović je danes popoldne sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu italijanskega in belgijskega poslanika na našem dvoru ter našega poslanika v Parizu dr. Purica.

Slovo rumunskega poslanika

Beograd, 14. septembra. AA. Danes popoldne se je v prosvetnem ministrstvu poslovil doseđajni rumunski poslanik na našem dvoru Viktor Cadere.

Napredovanji v učiteljski službi

Beograd, 14. sept. p. V 5. položajno skupino sta napredovala preski šolski nadzornik Aleksander Merzin v Murski Soboti in učiteljica Slava Pahor na šoli za defektno dečo v Mariboru.

Odlikovanja

Beograd, 14. sept. p. Odlikovani so bili z redom sv. Save 4. stopnje šefi krajevni kontrol Mihajlo Jovanović pri carinski blagoriki, Krešimir Korošak pri finančni direkciji in Srečko Magolić pri železniški direkciji v Ljubljani, z redom sv. Save 5. stopnje pa pregledniki računov krajevnih kontrol Valentin Fuchs, Joško Gruden, Jozo Vidović, Vlado Jančič in Mirko Česnik pri finančni direkciji, Ivan Mikuš pri glavni carinarniški blagajni in Ivan Šiška pri železniški direkciji v Ljubljani.

Boji v Španiji

Salamanca, 14. septembra. AA. Uradno poročilo nacionalističnega poveljstva pravi: Po hudi borbi so nacionalistične čete na fronti ob Ebru zavzele važne sovražne postojanke. Izgube republikancev so velike. Nacionalistična letala so sestrelila dvojce lovskih letal, od katerih je eno popolnoma neuporabno. Nacionalistična letala so v noči 11. septembra bombardirala vojaška poslopja v Almeriji, ponoči dne 12. septembra pa letališča Prato de Lobriget, kjer so zgorela velika skladišča bencina in številni hangarji.

Barcelona, 14. sept. AA. Po nekajdnevem zatijju so začele nacionalistične čete s protiofenzivo na bojišču pri Ebru. Svoje sile so usmerile na pas med Patida de Faneu na in vrhom Gajeta, severno od Corbere. Ni se jim pa posrečilo zlomiti republikanskega odpora. Pri napadu sta sodelovali predvsem artiljerija in letalstvo. Nacionalisti so po težkih izgubah zavzeli točko, ki leži 441 m nad morjem ter vzdolžno od Partida del Vanhuenas.

Barcelona, 14. sept. AA. Z odlokom od 12. septembra je določena mobilizacija dveh letnikov. Saint Jean de Luz, 14. sept. AA. Poročilo republikanskega poveljstva pravi, da so čete generala Franca nadaljevale z napadi na fronti ob Ebru ter da so v odseku med San Pnaom in Gaeto zavzele en vrh. Na valenčijski fronti je bil obidit nacionalistični napad pri Villamalosu.

Samomor mladega mehanika

Ljubljana, 14. septembra. Na železniškem prelazu za viškim pokopališčem, si je nočjo mlad mehanik vzel življenje. Skočil je pod vrhniški vlak, ko je okrog 18. ure privozil vlak mimo. Kolesa stroja so ga v trenutku raztrgala. Dogodek je vzbudil veliko vznemirjenje v vsej tamkašnji okolici in ljudje so takoj obvestili o njem policijo, ki je poslala tja višjega zdravstvenega svetnika dr. Lužarja ter dežurnega uradnika Ketteja, da bi dognala vzrok nesreče in njen dejanski stan. Komisija je ugotovila, da je izvršil samomor šele 18 let stari mehaniški pomočnik Josip Jakopli. Fant je bil zaposlen pri mojstru Kopaču na Bleiweisovi cesti. Stanoval je nekje v Rožni dolini. Bil je rojen v Ljubljani, a pristojen p. Ptuj. Prepuščen je bil samemu sebi. Oče in mati sta mu umrli že pred davnimi leti. Očitno se je zaradi nesrečne ljubezni odločil za to svoje ubopno dejanje.

Komisija je odredila, da so njegove, bedne zemске ostanke prepeljali v mrtvašnico na bližnjem pokopališču.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročilo: Zjasnilo se je v vsej državi, le v sredini države in v delu zetske in moravske banovine je še vedno precej oblačno z nekaj dežja. Temperatura je nekoliko narasla. Najmanjša Novi Sad 6, največja Split 28 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Po večini jasno. Zjutraj megla, v dolinah in kotlinah. Čez dan se bo v zahodnih in severnih krajih nekoliko pooblačilo. Temperatura bo nekoliko zrasla. Noči bodo še dosti hladne.

Zagrebska vremenska napoved: Stalno, dosti vedro vreme, nočne megle, zmerno toplo, stalno vreme se bo še nekaj časa obdržalo.

Dunajska vremenska napoved: Zaenkrat še jasno in toplo vreme s postopnim pooblačitjem, a jutro megle.